

Straatmuzikanten

Ik ga maar zelden naar een concert. Als ik muziek hoor die niet uit een luidspreker komt, is het meestal per toeval. Een straatmuzikant fiedelt een deuntje terwijl ik passeer. Zoiets.

Ooit woonde ik regelmatig een concert bij, maar na enkele jaren sloeg de verveling toe. Vergelijk het met een les op de basisschool. Een klasgenoot moet een stukje voorlezen, maar zelf heb je het boek al uit. Je zit alleen maar te wachten tot je weer naar buiten mag.

Een uitvoering van de Vijfde van Beethoven, dat kennen we nu wel. Het is zeker een meesterwerk, maar ik ga niet naar een concert om een dode meester eer te betuigen. Daar heeft die man niets aan. Ik ga ook niet controleren of een dirigent de Vijfde op verantwoorde wijze dirigeert. Als ik muziek onversneden tot mij wil nemen, lees ik liever de partituur.

Tijdens mijn studie bracht ik, als menig student, enige tijd door in een commercieel bedrijf, zodat ik mij verzekerd wist van een schamel inkomen. In mijn geval betrof het een winkel waar men muziek verkocht, zoals grammofoonplaten en aanverwant spul. Je kunt ook een keer geluk hebben.

Op een dag stapte de maestro die zo moedig was mij te willen opleiden, de winkel binnen. Hij had een pianowerk op plaat nodig. Ik trok er eentje uit een display. Meteen trok hij zijn portemonnee.

Nu was ik wel studerende en arm, maar een geweten had ik nog. Dus vroeg ik hem of hij de plaat niet eerst wilde beluisteren. Misschien dat het toucher van de pianist hem niet aan zou staan, of het tempo dat hij verkoos. Weliswaar had de pianist een prijs gewonnen...

Welnee, zei de meester en hij legde het geld op de toonbank neer. Als die jongen een prijsje gewonnen heeft, glimlachte hij, zal het wel goed zitten.

Ik luisterde eens naar een radioprogramma waarin ongeschoolde muziekkenners - ik geloof dat één van hen een beetje orgel speelde - drie verschillende uitvoeringen van een bepaalde symfonie onder de loep namen. Uitvoerig bespraken zij het legato van dirigent A, de dynamiek van dirigent B en het tempo van dirigent C. Dirigent B bleek favoriet, maar A kon er ook wat van.

Net zo moedeloos als ik eens naar een affiche staarde waarop met grote letters de dirigent vermeld stond, terwijl ik nergens de naam van een componist kon ontdekken, schakelde ik de radio uit.

Soms denk ik, het is net alsof de wereld gek is geworden. Maar dat is natuurlijk niet zo. De wereld waarin een componist leeft, is anders. Klanken zijn voor een componist materiaal, een instrument is een middel, een concert kun je bijwonen, maar in dezelfde tijd schrijf je net zo makkelijk zelf iets.

Buitenmuzikale zaken herken je eerder dan de gewone burger ze opvalt. In een gesprek met een vriendelijke en eeuwig jonge dame viel het mij op, dat zij de naam Beethoven op een ondeugende manier uitsprak, terwijl ze hoog opgaf van zijn typisch mannelijke stijl en zijn brute orkestratie.

Ik heb daar geen trek in. Als ik naar Beethoven luister, hoor ik waar hij een kans aangreep om met de harmonie te spelen. Om dat nou mannelijk te noemen. Componeren is bij uitstek vrouwelijk. Een componist koketteert, verleidt, misleidt en manipuleert. Anders wordt het nooit wat.

Toch moet een componist af en toe een instrument in werkelijkheid gaan horen. Je kunt je geheugen weer eens opfrissen, het brengt je op ideeën en het is goed voor de gezondheid.

Elke componist bespeelt een instrument. Ik de piano, die ik vaak genoeg hoor. Maar een harp, een viool, een toeter zoals een trompet, of een accordeon, soms wil ik dat instrument ook even horen.

Ik gaf het reeds aan, een straatmuzikant fiedelt achteloos zijn deuntje en hij wordt niet boos als ik slechts een tiental seconden luister en daarna doorloop, mits ik maar een euro in zijn hoed gooi.

Kom daar eens om in de concertzaal. Alles bij elkaar ben je er minstens twee uur aan kwijt. Nu was ik toch in de buurt. Dat een concertviolist heel anders speelt dan een straatmuzikant is mij bekend, maar echt, een paar violsnaren die aangestreden worden, voor mij is het voldoende.

Of een paar tonen van de harp. Een asielzoeker met een accordeon. Flierefluiters uit de Andes, ik neem het gretig in mij op en ik geef er niet meer aan uit dan aan een ijsje. Het leven is zo al duur genoeg.

Wel is het belangrijk dat ik instrumenten afzonderlijk kan beluisteren. Een koppel van twee muzikanten, hij een accordeon en zij een wasbord, daar heb ik niets aan.

Helaas, probeer maar eens een vrouw met een wasbord stil te krijgen. Vrouwen pikken weinig van elkaar, zeker niet als een vrouw - die men in alle eerlijkheid beslist niet lelijk mag noemen - vraagt of ze eventjes van meneer alleen mag genieten.

Dat is wellicht het enige nadeel, als je straatmuzikanten gebruikt om je kennis van instrumenten op peil te houden. Het kan gevaarlijk zijn. Werkelijk, een wasbord ontwijken valt niet mee.